

سہ لسانی مَصَدِّ نامہ

اُردو کے سوا چھ سو مصادِر کا عربی اور فارسی ترجمہ

برائے ڈاکٹر ڈنگ لائبریری کمپنی باغ دہلی معرفت سید محمد الیاس ^{میں} بہار آلہ آبادی

منجانب حفیظ الرحمان و آصف

۲۵ ستمبر ۱۹۸۰ء

سہ لسانی مَصَدَنامہ

اُردو کے سوا اچھ سو مصادِر کا عربی اور فارسی ترجمہ

حفیظ الرحمان و آصف

جلہ حقوق بحق مؤلف محفوظ ہیں۔

ناشر و طابع۔ حفیظ الرحمان و آصف

ایڈیشن۔ طبع اول

تعداد طباعت۔ ایک ہزار

نام مطبع۔ جید برقی پریس دہلی۔

نام کاتب۔ و آصف

نام مصحح۔ و آصف

سال طبع۔ ۱۹۷۷ء سنہ ۱۳۹۷ھ

تعداد صفحات مع ٹائٹل۔ ۶۸

قیمت۔ دو روپے پچاس پیسے 2/50

ملنے کا پتہ :-

(۱) کتب خانہ انجمن ترقی اردو اردو بازار دہلی ۶

(۲) کتب خانہ رشیدیہ اردو بازار دہلی ۶

(۳) سنٹرل بک ڈپو اردو بازار دہلی ۶

وسایحہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

احقر حفیظ الرحمان و آصف عرض کرتا ہے کہ ۱۹۵۳ء تا ۱۹۵۵ء میں میری ایک تالیف بنام ”اردو مصدر نامہ“ شائع ہوئی جس میں اردو کے تیرہ سو مصادر جمع کیے گئے ہیں۔ الحمد للہ کہ احباب نے کتاب مذکور کو پسند کیا اور ساتھ ہی اس ضرورت کا اظہار کیا کہ ایک مصدر نامہ ایسا بھی ہو جو دوسرے ملکوں کے باشندوں کو اردو زبان سیکھنے میں مدد دے۔ اور اصرار فرمایا کہ جلد سے جلد مرتب ہونا چاہیے۔ بہر حال اپنی کم فرصتی اور ہجوم افکار کے باوجود احباب کی فرمائش کو مانا ممکن نہ ہوا، اور اردو کے تھوڑے سے کثیر الاستعمال مصادر چھانٹ کر ایک سہ لسانی مصدر نامہ مرتب کیا جو فارسیں کے پیش نظر ہے۔

سہ لسانی مصدر نامہ میں اردو کے تقریباً سوا چھ سو مصادر

ہیں۔ ہر مصدر کے سامنے اس کے مرادف عربی و فارسی کے مصدر
 لکھے گئے ہیں۔ امید ہے کہ یہ حقیر تالیف عربوں اور ایرانیوں کے لئے
 اُردو زبان سیکھنے میں مددگار ثابت ہوگی۔

اس تالیف میں مندرجہ ذیل کتابوں سے بھی استفادہ کیا گیا ہے:-

- (۱) منتخب النفاہات، مولوی محبوب علی رامپوری مطبوعہ ۱۲۹۴ھ
- (۲) القاموس الجدید، مولوی وحید الزماں کیرانوی (۳) اقرب المود
- (۴) المنجد، شترہواں ایڈیشن (۵) فقہ اللغة، ابو منصور الثعالبی۔
- (۶) کان پارسی، سید ابوذر بخاری (۷) مصدر فیوض (۸) موڈرن
- پیشین اردو انگلش ڈکشنری، فیروز الدین رانی (۹) فرہنگ جامع
- فارسی انگلیسی، سلیمان حیدم تہران (۱۰) فرہنگ بزرگ انگلیسی فارسی
- سلیمان حیدم تہران۔ اپنے ہونہار اور سعادت مند بچوں کا بھی ممنون ہوں
- کہ انھوں نے کتاب کی تالیف میں میرے ساتھ تعاون کیا۔

الحمد للہ کہ آج مورخہ ۲۹ ربیع الثانی ۱۴۰۶ھ ۳۰ اپریل ۱۹۸۶ء

یوم جمعہ کو مسودہ مکمل ہوا۔ احقر حفیظ ارمان دآصف

اُردو بازار دہلی

سه لسانی مصدرنامه

آزمانا (آزَمَ اَنَا)	بَلَوْتُ، اِمْتَحَنْتُ، تَجَرَّبْتُ	آزمودن
آنگنا (آنَ كُنَا)	تَخَمَّيْنُ، حَدَسْتُ خَرَصْتُ،	تخمین دادن حدس زدن
آنا	اِتْيَانُ، جَبِيْعُ	آمدن
اُبسا (اُبَّ سَنَا)	تَمَاهَتْ، تَسَنَّهُ	بوییدن
اُبلنا (اُبَّ لَنَا)	نَبَعُ، فَوْرُ، اَفْرُ غَلْيَانُ،	جوشیدن زمیدن
اُبالتنا (اُبَّ اَلَنَا)	قَلَى، قَلَوُ	جوشانیدن
اُبل پُرنا (اُبَلَّ پُرْنَا)	خَجَلُ،	فیریدن
اُبهرنا (اُبْهَرْنَا)	طَلَعُ، اِطْلَاعُ بُرُوزُ، اِنْبَعَاثُ	دیدن، برآمدن
اُبهارنا (اُبْهَرْنَا)	بَعَثُ، اِغْرَاءُ	انگیختن، آما دیدن

تَجَرُّشٌ، حَثٌ	آمان، اوژولیدن	
حَضٌ،	برافزولیدن، آشفتن	
	آغالیدن،	
أَجَبْنَا (أَبَجْنَا)	دَمِیدَن، رَنگیَدَن	مَجُومٌ
أَتَرْنَا (أَتَرْنَا)	فَرَدِ آدَمَن	تُرُؤْلٌ، هُبُؤْطٌ
إِترَانَا (إِثْرَانَا)	تَازِیدَن، شَکُو مِیدَن	اِخْتِیَالٌ، مَرَحٌ، أَشْرٌ
أَمَكْنَا (أَكْكْنَا)	آوِخْتَن، مَوَلِیدَن	تَعْلِقٌ، نَشُوبٌ
		تَوَقَّفٌ،
أَلَكْنَا (أَلَكْنَا)	بِستَه مُودَن، آوِخْتَن	تَعْلِیقٌ، اِنْشَابٌ
	دِرِیا بَیدَن، دِالِستَن	تَوَقِیفٌ،
أُثْنَا (أُثْنَا)	خَاسْتَن، خِزِیدَن	رُهُوضٌ، اِرْتِفَاعٌ
أُثْنَا (أُثْنَا)	اِفْرَختَن، بَرَدِاشْتَن	رَفَعٌ، اِنْهَاضٌ،
	اِنگِیختَن، اِنگِزِیدَن	حَمَلٌ،
أُثَلْنَا (أُثَلْنَا)	چَمِیدَن	تَبَخَّرٌ، هَرَمَلَةٌ
أُجَانَا (أُجَانَا)	پَالَوَدَن، پَالَا مِیدَن، پَرَا خْتَن	جَلِیٌ، صَقْلٌ

اُجَارُنَا (اُجَّ اُنَا)	اِنْبَاء، تَخْرِيب، جَلَاء	تبا، نیدن
اُجْرُنَا (اُجَّ اُنَا)	نُبُوء، خَرَب، بَوَارُ جَلَاء، خَوَايَا	تبا، میدن
اُجُنَا (اُجَّ اُنَا)	نُبُوَّة، سَهْدُ	برخستن، نشانه خطا کردن
اُجْكُنَا (اُجَّ اُنَا)	اِشْتِرَافٌ، تَشْرِفٌ اِسْتَشْرَافٌ، تَعَلَّى	سینه راست کرده نگریستن بلند شدن -
اُجْكَانَا، اُجْكَ لِنَا	خَطْفٌ، اِخْتِلَاسٌ	ربودن، کپیدن
اُجْجَالُنَا (اُجْجَ اُنَا)	فَوْرٌ، دَفْقٌ	جها نیدن
اُجْجَلُنَا (اُجْجَ اُنَا)	فَوْرَانٌ، تَدَفَّقٌ	جستن، جهیدن
اُدْهِيْرُنَا (اُدْهِيْ اُنَا)	سَلَخٌ	برکندن
اُنَا (اُنَّ اُنَا)	طَيْرَانٌ	پریدن
اُرُنَا	اِصْرَارٌ، جِرَانٌ	گه گرفتن، اصرار کردن سخت گرفتن
اُرْهَانَا (اُرْهَ اُنَا)	اِلْبَاسٌ، تَغْطِيَةٌ	فروپوشا نیدن
اَكْرُنَا (اَكَّ اُنَا)	عِثَى، خَجَلٌ	تنودن، شگومیدن

اَكْتَانَا (اَكْتَانَا)	ضَجَرٌ، سَامَةٌ	دل گرفته شدن
	مَلَالَةٌ، اسْتِحْشَاءٌ	دل تنگ شدن
اَكْسَانَا (اَكْسَانَا)	اِثَارَةٌ، اَرْشٌ، اَزْءٌ	بر انگیزتن، برگردن، اوژد لیدن، آشفتن آغالیدن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	اَوْدٌ	گران شدن، ناگوار شدن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	انْقِلَاعٌ، انْتِزَاعٌ	برگرفتن، در آمدن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	اجْتِنَاثٌ، قُلْعٌ	برگرفتن، بر انداختن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	اَسْتِصَالٌ	بر آوردن
اَكْنَا (اَكْنَا)	نَبَتْ، بَقْلٌ	دویدن، رستن، رویدن، گوالیدن
اَكْنَا (اَكْنَا)	قَذْفٌ، قِيءٌ	بر انداختن
اَلْنَا (اَلْنَا)	قَلْبٌ، تَقْلِيْبٌ	برگردانیدن
متعدی	عَكْسٌ، تَكْسٌ	نگون کردن
اَلْنَا لازم	تَقْلَبٌ، اِنْقِلَابٌ	برگشتن، نگون گشتن

	انعکاس، انتکاس	
اُجھنا (اُل جھنا)	تَعَقَّدُ، تَشَبُّكٌ، تَعَلُّقٌ	تَرَجِّدِن، آویختن
اُمَنَّا (اُمَنُ نانا)	طغیان، تَدَفَّقُ	برخستن، گرد آمدن
اُنْثِلْنَا (اُنْ ثِلْنَا)	نَلَبُّ، سَلَبٌ اِفْرَاقٌ، تَصَوُّبٌ	فرورختن
اَنِيْطْنَا (اَنِ نِ نانا)	تَجَمُّعٌ، عِیَّتٌ، تَصَلُّبٌ	تندیدن، افسردن
اُوْرُضْنَا (اُوْرُضْنَا) واو مجهول	التحاف، تَغَطُّیٌّ	فرو پوشیدن
اَوْنَدَهَانَا (اَوْن دَهانا)	كَبٌّ، نَكْسٌ	نگوں کردن
اَوْنِگَمْنَا (اَوْن گَمْنَا) واو معروف	نُعَاسٌ، سِنَّةٌ	غنودن، غنودیدن
اَوْنِشَا (اَوْن شَا)	سُخُوْنٌ، غَلِيَانٌ	جوشیدن
اَوْنِشَانَا (اَوْن شَانَا)	تَسْخِيْنٌ، اَعْلَاءٌ	جوشانیدن
بَانِشَا (بَا نِ شَا)	تَوَزِيْعٌ، تَقْسِيْمٌ	بخش کردن
بَانْدَهْنَا (بَا نِ دَهْنَا)	حَرْمٌ، شَدٌّ، رِبْطٌ	بستن، بندیدن
بَنَانَا (بَا نِ اَنَا)	كَلَالَةٌ، هِدَايَةُ اِخْبَارٌ	زا بیدن، آگاه میدن

بشنا	معدی	قَتْلُ، لُؤی	تاقتن، تا بیدن
بمورنا (ب ب ث و ز نا)	اشیتحصال		الفاختن، الفعدن اندوختن، اندوزیدن توختن، توزیدن
بجانا (ب ج ا نا)	زَمَرٌ، دَقٌّ، نَقَرٌ تَرَعٌ		نواختن، نوازیدن کوفتن
بجنا (ب ج نا)	عَزَفٌ		دراییدن
بجھانا (ب جھ ا نا)	إِطْفَاءٌ، قَسْمِيدٌ		خاموش کردن، سرد کردن خرد کردن، فرو نشانیدن چراغ کشتن
بجھنا (ب جھ نا)	طَفُوعٌ، هُمُوحٌ، خُمُودٌ		افسردن، فرو شدن
بچانا (ب ج ا نا)	إِبْقَاءٌ، وَقَايَةٌ صِيَانَةٌ، تَوْفِيرٌ		نگاه داشتن، ردینا پاس داشتن، بازداشتن
بچنا (ب ج نا)	بَقَاءٌ، اجْتِنَابٌ إِتْقَاءٌ		پرمیزیدن، ماندن رستن، رمیدن

بچانا (بِ چَ انا)	فَرَشُ	گستردن
بچرنا (بِ چَ رَ نا)	انفراقُ، انتشارُ	پس ماندن، پرگنده شدن جدا شدن، واماندن
بخشنا (بِ خُ شَ نا)	غفرانُ، مَغْفِرَةٌ هِبَةٌ	آمرزیدن، بخشودن، بخشیدن، دادن، توضیح، توزیدن
بدکنا (بِ دَ کَ نا)	مَعْصِيَةٌ، عُقُوقُ عُتُوٌّ، جُمُوحُ	سرکشیدن، رم کردن گردن کشیدن.
بدلنا (بِ دَ لَ نا)	تَبَدُّلُ، تَغْيِيرُ، تَطَوُّرُ تَحْوِيلُ، تَقَلُّبُ	برگشتن، برگردیدن
بدلنا متعدی	بَدَلُ، تَبْدِيلُ، تَغْيِيرُ تَحْوِيلُ، اسْتِبْدَالُ	برگرداندن، برگشتن عوض کردن
برآنا (بِ رَ آنا)	تَحْقُوقُ، غَلَبَةٌ، تَجَاوُزُ	برآوردن، چیره شدن
برتنا (بِ رَ تَ نا)	استعمالُ	بکار آردن
برسنا (بِ رَ سَ نا)	هَطْلَانُ	باریدن

برسانا (بَ سَ انا)	اِمطار، غَيْثٌ، دَرْدُ	بارانیدن
برمانا (بَ رَمَ انا)	ثَقَبٌ، ثَغْرٌ	سُنبیدن
بُرْزِ انا (بُ بُ رُ انا)	تَغْمُغٌ، جَمَجَمَةٌ	رُکیدن، رُکیدن، لُندیدن
بُرْضا (بَ رُ هُنا)	نُمُو، کَثَرَةٌ، زیاده	افزودن، بالیدن، گوالیدن
بَسا (بَ سَ انا)	عَمَرٌ، عِمَارَةٌ، تَوَطَّنٌ	بودن، ماندن
بسانا (بَ سَ انا)	اِعْمَارٌ، اِسْتِعْمَارٌ، تَوَطِّينٌ	آباد کردن
بُسا (بُ سَ انا)	تَمَاهُةٌ، تَسْنَةٌ	بوییدن
بَکنا (بَ کَ انا)	لَغْوٌ، مَلْغَاةٌ، هَذِیانٌ	ترازیدن
بَکنا (بَ کَ انا)	بَيْعٌ	آرزیدن
بَکَنا (بَ کَ هُنا)	اِنْتِشارٌ، اِنْبِثاثٌ، تَفَرُّقٌ	ژولیدن، پراگندن، پَریشیدن
بَکَمِنا (بَ کَ مَ هُنا)	بَعَثَرَةٌ، نَثَرٌ	شکولیدن، قماریدن، افشاندن، پراگندن
بَکُنا (بَ کَ انا)	فَسَادٌ، مَخْطٌ	برهم شدن، آشفتن، رنجیدن
بَکَا انا (بَ کَ انا)	اِفْسَادٌ	برهم کردن، آشوبیدن

بگهارنا (ب گ ه ا ر نا)	قَلَى	داغ دادن
بَلانا (ب ل ا نا)	دَعْوَةٌ، طَلَبٌ، اسْتِحْضَارٌ	خواندن، طلبیدن
بَلِکنا (پ ل ک نا)	تَمَلُّکٌ، تَوَقُّ، شَوْقٌ، عَزَزٌ	بیتاب شدن
بَلکانا (پ ل ک ا نا)	إِعْوَازٌ، مَمْلَئَةٌ، اِعْلَازٌ	بیتاب کردن
بَلبلانا (پ ل پ ل ا نا)	اضْطِرَارٌ، تَضَعُّوٌ	برخود پیچیدن
بلونا (پ ل و نا)	فَحْضٌ	در جنبانیدن
بنانا (ب ن ا نا)	صُنْعٌ، بِنَاءٌ	ساختن
بِننا (ب ن نا)	نَسَجٌ، جِیَالٌ	بافتن، تنیدن
بِنْدِضا (ب ن د ه نا)	اِرْتِبَاطٌ، تَعْلُقٌ	بسته شدن
بُولنا (ب و ل نا)	نُطْقٌ، فَوَّهٌ	دم زدن، حرف زدن
بُولنا (ب و نا) ببول	بَذَرٌ، زَرْعٌ	در آیدن، سگالیدن
بوجنا (ب و ج نا)	فَقَّهٌ، إِدْرَاکٌ	کاشتن، کاریدن، کشتن برزیدن
بوجنا (ب و ج نا) داو معروف		در یافتن، بجا آوردن

بَهَنَانَا (بَهَنَانَا)	طَرْدُ	گریزانیدن، کالیدن
بَهَانَا (بَهَانَا)	رَوْقُ، اِجَابُ، مَنُوعُ	خوش آمدن، گواریدن
بَهَانِنَا (بَهَانِنَا)	تَوَسُّمُ، تَفَرُّسُ، تَفْطِنُ	دریافتن، بجا آوردن
بَهَبَكُنَا (بَهَبَكُنَا)	اضْطِرَامُ، تَضَرُّعُ اِحْتِدَامُ، بَحْرُ	برافروختن، جوشیدن
بَهَكُنَا (بَهَكُنَا)	خَبَرُ، ضَلَالُ، نَيْهٌ	سرگردان بودن، بیراه شدن
بَهَكَانَا (بَهَكَانَا)	اِضْلَالُ	سرگردان کردن
بَهْرَانَا (بَهْرَانَا)	غَصُّ، اِمْتِلَاءُ	آمودن
بَهْرَانَا (بَهْرَانَا)	شَكْنُ، مَلَأُ، فَعَمُ	آگندن، آمودن، چپاندن
بَهْرَانَا (بَهْرَانَا)	مُزَاحِمَةُ، اِرْدَحَامُ تَصَادُمُ، تَعَرُّضُ	بهم آویختن بهم خوردن
بَهْرَكُنَا (بَهْرَكُنَا)	اِلْتِهَابُ، لَهَبُ اِجْيَاءُ، اِشْتِعَالُ عُتُوُّ، عُقُوقُ جُمُوحُ	شعله زدن، زبانه کشیدن سرکشیدن، گردن کشیدن شکبیدن

بهرگانا (بهرگ نا)	إِلْهَابٌ، أَرْشٌ، أَرْشٌ	برافروختن، اوژد لیدن
بهرگانا (بهرگ نا)	تَاجِيجٌ، إِغْرَاءٌ، إِثَارَةٌ	برانگیختن، شوراندن
بهرگانا، بهرگوشنا <small>واو مجهول</small>	فَحْشٌ، قَشْمٌ	او باریدن، او باشتن
بهرگانا (بهرگ نا)	جَشْمٌ، مُقَاسَاةٌ	برداشتن، سزایافتن
بهرگانا (بهرگ نا)	تَأْدِي، تَوْفِيَةٌ	پرداختن
بهرگانا (بهرگ نا) <small>واو مجهول</small>	بَلٌّ، مَرْتٌ، نَقْعٌ	آلودن، خیسیدن، فرغیدن
بهرگانا (بهرگ نا) <small>واو معروف</small>	نَسِيَانٌ، سَهْوٌ	فراموشیدن
بهرگانا (بهرگ نا) <small>واو معروف</small>	تَحْمِيصٌ، صَلِيٌّ، شَيْءٌ	برشتن
بهرنگانا (بهرگ نا)	إِنْفَادٌ، إِبْلَاجٌ	آزیدن، فرو کردن
بهرنگانا (بهرگ نا)	نُبَاحٌ	لاییدن
بهرنگانا (بهرگ نا)	إِبْتِلَالٌ	خیسیدن، زرفیدن
بهرنگانا (بهرگ نا)	إِرْسَالٌ، بَعَثٌ	فرستادن
بهرنگانا (بهرگ نا)	صَغُطٌ، كَبْسٌ، إِضَاقَةٌ	سنگینیدن، فشار دادن
پاشنا (پاش نا)	كَبْسٌ، طَمٌ	انپاشتن، اناردن

پانا (پ ا نا)	إِصَابَةٌ، وَجْدٌ، فُطَانَةٌ	یافتن، دریافتن الفاختن، الفخیدن
پالنا (پ ا ل نا)	رَبٌّ، تَرْبِيَةٌ	پروردن
پکنا (پ ک ک نا) پُکنا (پ ک خ نا)	رَمَى، صَرَعَ	بر زمین زدن
پکنا (پ چ ک نا) لازم	خَفَضَ، خَفَسَ	پست شدن
پکنا (پ چ ک نا) متعدی	تَخَفِضَ، تَخَفِشَ	پست کردن
پچنا (پ چ نا)	هَضَمَ، مَوَّعَ، مَرَّعَ مُجَوَّعٌ	گواریدن
پچنا (پ چ ه نا)	تَلَهَّفَ، نَدَّمَ، تَحَسَّرَ نَدَامَةٌ	پشیمان شدن
پچهارنا (پ چ ه ا نا)	تَلَّى، سَلَّى، صَرَعَ	به پشت انداختن
پرکنا (پ ر ک نا)	تَجَرَبَةٌ، اخْتِبَارٌ، نَقْدٌ	آزمودن، سره کردن
پردنا (پ ر و نا) واصل	نَظَّمَ، مَلَكَ	سُفتن
پرهننا (پ ر ه نا)	قَرَأَ	خواندن

آموزیدن	تعلیم، تدريس	پَرهانا (پَ رَهانا)
افتادن، در رسیدن	تَصَبَّب، وَقُوعٌ سُقُوط، اِصَابَةٌ	پَرِنا (پَ رِنا)
شوی کردن، ترا بیدن	اِبْتِلَالٌ، مُلَانَةٌ، رَشْحٌ	پَسِجنا (پَ سِ جِنا)
دراز کشیدن، جا گرفتن	اِضْطِجَاعٌ، لَبٌّ، اِلْبَابُ	پَسِرنا (پَ سِ رِنا)
دراز کردن	مَدٌّ، بَسْطٌ	پَسارنا (پَ سِ ارنا)
پختن، رسیدن	اِنطِباخ، نَضِجٌ، يَنْعُجٌ	پَکنا (پَ کِنا)
پختن	ظَبْمٌ، طَهُوٌّ، اِنضاجٌ	پَکانا (پَ کِ انا)
با یک دهن، ندادن، آوار کردن	صَرَجٌ، يَدَاءٌ، هَتَفٌ	پَکارنا (پَ کِ ارنا)
گرفتن	قَبْضٌ، اِعْتِصَامٌ اِخْذٌ، بَطْشٌ	پَکَرنا (پَ کِ رِنا)
گذاشتن، گذاشتن	ذَوْبٌ، اِنصهارٌ	پَکهلنا (پَ کِ هِلِنا)
گذاشتن، گذاشتن	اِذَا بَةٌ، صَهْرٌ	پَکهلانا (پَ کِ هِلِ انا)
برگشتن، برگردیدن	تَغْيِيرٌ، تَغْيِيرٌ	پَکلتنا (پَ کِ لِنا)
پازگشتن، برگرداندن	قُفُولٌ، رُجُوعٌ	لازم و مستدی

پلنا، پل پڑنا	اِقْتِمَامٌ	پرداختن
پینا (پَنْ پَنّا)	اِنْتَعَاشٌ	بہبودی یافتن
پوچنا (پُ وُجّنا) واو معروف	عِبَادَةٌ	پرستیدن
پوچھنا (پُ وُجھنا) واو معروف	سُؤَالٌ	پُرسیدن
پوچھنا (پُ وُجھنا) واو مجہول	مَسْحٌ، تَنْظِيفٌ، تَنْشِيفٌ	پاک کردن، آب چیدن
پہچانا (پَہ جَ اَنّا)	مَعْرِفَةٌ، اِذْرَاکٌ تَوْسُّمٌ، تَعْيِینٌ	شناختن
پہنا (پَہ نَ نا)	لَبَسٌ، اِکْتِسَاءٌ	پوشیدن
پہنچنا (پَہ نَجّنا)	مُبْلُوغٌ، وُصُولٌ	رسیدن، فرارسیدن
پہنا (پَہ نَ نا)	اِلْبَاسٌ، کَسُوٌ	پوشانیدن
پہنچانا (پَہ وُجّنا)	اِبْلَاحٌ، تَبْلِیغٌ، اِیْصَالٌ	رسانیدن
پینا (پِی سَ نا)	ظَنٌّ، سَخَوٌ، دَمَکٌ	ساییدن، سُودن
پیلنا (پِی لَ نا)	وَضَحٌ، تَفْخِیمٌ	فشاردن
پیٹنا (پِی ٹَ نا)	ضَرْبٌ	زدن
پیرنا (پِی رَ نا)	سَبَّحٌ عَوَمٌ	شناویدن

پینا (پ ی نا)	شَرِبْتُ	آشامیدن، خوردن، آهنجیدن، نوشیدن، گساردن
پلانا (پ ل نا)	سَقَى، اِشْرَابُ	نوشانیدن
پهارا نا (پ ه ا نا)	خَرَقُ، قَدَّ، شَقَّ بَقَرُ	شکافتن، دریدن فتاریدن، کافتن
پهارا کانا، بهشهور نا	نَفَسُ	دریدن
پهانکنا (پ ه ا ن ک نا)	سَفَّ، قَمَحُ	بکف خوردن
پهانشا (پ ه ا ن ش نا)	قَنَصُ، صَيْدُ	گرفتار کردن
پهاندنا (پ ه ا ن د نا)	ظَفَرُ	انجوختن
پهینا (پ ه ی نا)	جَدَارَةُ، خَلَقُ	سزیدن، برآزیدن، شستن
پشنا (پ ش ن نا)	اِشْتِاقُ، اِجْزَاقُ	پاریدن، کفیدن، دریدن
پشکنا (پ ش ک نا)	بَذَّةُ، اِطْلَاعُ، بَغْتَةُ وَجَاءُ	ناگاه آمدن
پشکنا (مستدی)	نَسَفْتُ	افشاندن

پھدکنا (پھدکنا)	نَفَرٌ، نَفَرٌ	چنبیدن
پھرنا (پھرنا)	تَنَجَّى، تَرَدَّدٌ، رُجُوعٌ أَوْبٌ، انْخِرَافٌ	گردیدن، گشتن بازگشتن
پھر جانا (پھر جانا)	إِعْرَاضٌ، إِرْتِدَادٌ	برگشتن
پھرانا (پھرانا)	إِجَالَةٌ، تَحْوِيلٌ، إِدَارَةٌ تَدْوِيرٌ، تَطْوِيفٌ	گردانیدن
پھیرنا (پھیرنا)	رَدٌّ، مَنَحٌ، تَحْوِيلٌ تَنْجِيَةٌ، حَرْفٌ، تَحْرِيفٌ	گردانیدن
پھرکنا (پھرکنا)	سَهْفٌ، تَوَقُّ إِضْطِرَابٌ	طپیدن
پھر پھرانا	نَفْسٌ، إِنْخِفَاقٌ	پرافٹانیدن
پھلنا (پھسلنا)	زَلَقٌ، زَلَلٌ	لغزیدن، لیزیدن، سُریدن دوسیدن
پھسلانا (پھسلانا)	مَلَتْ، مُرَاوَدَةٌ، تَحَوُّلٌ تَوَخُّيَةٌ، تَرْغِيبٌ	شیفتن

پھلانگنا (پھل ان مٹنا)	عُبُورٌ	انجو ختن
پھلانا (پھل انا)	نَفَحٌ	دمیدن
پھولنا (پھولنا) <small>داد معروف</small>	انْتِفَاحٌ، طُلُوعٌ	آماسیدن، گل دادن
پھنسا (پھن سنا)	نُشُوبٌ، تَشْبِكٌ تَوَرُّطٌ، اِرْتِبَاكٌ	گره خوردن
پھنسانا (پھن سانا)	اِنْشَابٌ، تَوَرِيطٌ رَبَاكٌ	گره زدن
پھوٹنا (پھوٹنا) <small>داد معروف</small>	اِنْهَاشَامٌ، اِنْشَاخٌ لُجُومٌ	شکستن، خستن دمیدن
پھوڑنا (پھوڑنا) <small>داد معروف</small>	هَشَمٌ، شَدَخٌ	خستن
پھونگنا (پھونگنا) <small>داد معروف</small>	نَفَثٌ، نَفْحٌ، اِحْرَاقٌ	دمیدن، سوختن
پھینٹنا (پھینٹنا)	خَفَقٌ، لَتٌ، خَلَطٌ وَخَفٌ	در آسوردن
پھیلنا (پھیلنا)	تَنْشُرٌ، اِنْبِصَاطٌ اِتَّسَاعٌ، وَسْعٌ	امتداد داشتن پہن شدن

پھیلانا (پھ ل انا)	توسیع، بسط، نشر، وسع	گستر دن، فنجیدن
پھینکنا (پھ ن کنا)	قذف، بند، رمی	افگندن، اوژندیدن
تا پنا (ت ا پ نا)	استدفاء، اصطلاح، تسفع	تاب گرفتن
تاژنا (ت ا ژ نا)	تفرس، تفضن، توشم، تعین	دریافتن، بجا آوردن
تپنا (ت پ نا)	حقی جمو، آبت	تفتن، تافتن، تفتیدن، تفسیدن
تپانا (ت پ ا نا)	إحماء، ححیه	تفتن، تافتن
تتلانا (ت ت ل انا)	لغ	شل حرف زدن
تراشنا (ت راش نا)	قص، حث، بری	تراشیدن
ترانا (ت ر ا نا)	إسباح، تعویذ	برآوردن، شناور کردن
ترنا (ت ر نا)	طفو	برآمدن، شناور بودن
ترسنا (ت رس نا)	حسر، تحسر، غوز	حسرت کشیدن

تُرپنا (تَ تَرُپَ نَا)	تَمَلُّ، اضْطَرَابٌ سَهْفٌ	تپیدن
تُرپانا (تَ تَرُپَ اَنَا)	مَلَمَلَةٌ، اِسْهَافٌ	تپاندن
تکنا (تَ کَ نَا)	هُطُوعٌ، تَامَلٌ، رَمَقٌ نَظَرَانٌ	چشم سیاه کردن چشم دوختن
تاکننا (تَ اکَ نَا)	شُخُوصٌ، تَامَلٌ تَعَيُّنٌ، رَصْدٌ	نگر بستن، الفاضن
تَمَللانا (تَ لَمَلَ اَنَا)	كَرَبٌ، اَلَمٌ	تپیدن، آزردن
تَممانا (تَ مَ تَمَ اَنَا)	اِخْمِرَارٌ	قرمز شدن
تننا (تَ نَ نَا)	اِسْدَاءٌ، عِثْيٌ	تنیدن، شکو بیدن
تاتنا (تَ انَ نَا)	تَمَادُدٌ	تنیدن، فنجیدن
تولنا (تَ وُلَ نَا)	زِنَةٌ، وَزْرٌ	سنجیدن
توژنا (تَ وُژَ نَا) بجول	كَسْرٌ، حَظْمٌ	گستن، شکستن شک کردن
تیرنا (تَ تَ تَ نَا)	سَبَّحٌ، عَوَمٌ	شناییدن، شناییدن

تھامنا (تھام نا)	إِمْسَاكٌ ، كَبَشٌ	گرفتن
تھپکنا (تھپک نا)	مَلَتْ ، تَرَبَّيْتُ	آہستہ دست زدن
تھرا نا (تھڑرا نا)	اقشعرار، ارتعاض	تنبیدن
تھر تھرا نا (تھڑ تھڑا نا)	ارتعاش، ارتجاف	درفشیدن، لرزیدن
	مَوْرٌ ، رَعَشٌ	
تھکانا (تھک نا)	إِعْيَاءٌ ، إِتْعَابٌ ، تَلْغِيبٌ	ماندہ کرنا، خستن
تھکنا (تھک نا)	إِعْيَاءٌ ، تَعَبٌ ، لُغُوبٌ	فروماندن، دامان
		تاسیدن، درماندن
تھنا (تھم نا)	سُكُونٌ ، رُكُودٌ ، اسْتِمَاكٌ	ایستادن،
تھو کنا (تھوون نا)	بَصُوقٌ ، تَقْلٌ	لق افکندن
مالنا (ٹال نا)	تَسْوِيفٌ ، مَظْلٌ	دور کردن
	تَخْيِيفٌ ، طَرْدٌ ، تَاخِيرٌ	مولیدن
ٹانکنا (ٹانک نا)	خَيْطٌ ، لَفُوقٌ	دوختن
ٹپکنا (ٹپک نا)	مَصْلٌ ، تَقَاطُرٌ	چکیدن، ژومیدن،
	قَطْرَانٌ ، رَشْحٌ	ژوشیدن،

چکانیدن	مُصُول، تَقَطِيرٌ	ٹپکانا (ٹ پ ک انا)
پروا سیدن	غَمَزٌ، تَعَبِيْتُ	ٹولنا (ٹ ٹ و ل نا) بھول
ناگہاں رفتن	تَفَلَّتُ	ٹڈیاننا (ٹ ڈ ی انا)
کوفتن، زدن، بھم خوردن	صَدَمٌ	ٹکرانا (ٹ ک ر انا)
آرمیدن، توقف کردن	مَلَكْتُ، لَبَثْتُ	ٹلکنا (ٹ ل ک نا)
نشانیدن	اِفْتَرَارٌ	ٹکانا (ٹ ک انا)
گذاردن، نهادن	وِكَاءٌ، وَضَعٌ	ٹیکنا (ٹ ی ک نا)
پس افتادن دور شدن	تَنَحَّى، زَوَالٌ، تَأَخَّرٌ تَزَيُّلٌ	ٹلنا (ٹ ل نا)
کشاندن، کشانیدن پس انداختن	تَاَجِيلٌ، تَاَخِيرٌ، مَطْلٌ، اِزَالَةٌ، تَنْجِيَةٌ	ٹلانا (ٹ ل انا)
واپس و همیدن	جَسَسٌ	ٹوہ لگانا - واد بھول
شکستن، خستن،	اِحْطَامٌ، اِنْكَسَارٌ	ٹوٹنا (ٹ و ٹ نا) مروٹ
آگاہانیدن	تَنْبِيْهٌ، اِعْتِرَاضٌ وَقُوفٌ	ٹوکنا (ٹ و ک نا) داد بھول

تھلنا (ٹہلنا)	تمشی، تجول	خرامیدن، گرا زیدن
ٹھاتا (ٹھاننا)	عزوم، تصمیم، جزم	تصمیم گرفتن، آہنگیدن
ٹھکنا (ٹھکنا)	توقف، رتبت	ناگاہ ایستادن، درنگیدن
ٹھمرنا (ٹھمرنا)	تفقع، تجدد، قرس	افسردن
ٹھکرانا (ٹھکرانا)	دع، زدن، تمریع، احتقار	لکزدن، آہنجیدن
ٹھکنا (ٹھکنا)	تغش، غبن، قن، اعتبان	گول زدن، مغبون کردن
ٹھونسا (ٹھونشنا) مردف	تذکیم	درآوردن، آغندن تپاندن، چپاندن
ٹھونکنا (ٹھونکنا) بھول	دق، طرق	خوستن، برخیدن
ٹھیرنا (ٹھیرنا)	مکت، سکون	ایستادن، پاییدن
ٹھیرنا (ٹھیرنا)	اقامہ	برخیدن، ماندن
ٹھیرانا (ٹھیرانا)	ایقاف، استیفاف	ماندن
ٹھیرانا (ٹھیرانا)	اقامہ	

جاگنا (جَ اگ نا)	يَقْظُ، هَبْ،	بیدار بودن
جانا (جَ انا)	ذَهَابْ	رفتن، شدن
جاتنا (جَ ان نا)	عِلْمُ، اِطْلَاعُ	دانستن
جانچنا (جَ ان چ نا)	تَحْيِصُ، تَحْنِینُ، اِبتِلَاءُ	آزمودن، اندازه کردن
جنانا (جَ ت انا)	تَذْکِیرُ، تَنْبِیْهُ، اِقْبَاسُ	آگاهانیدن، آگاهیدن
جُشنا (جُ ٹ نا)	اِقْتِمَامُ، کَذْحُ	چغیدن، پرداختن، چغیدن
جُرنا (جُ ژ نا)	اِنْضَامُ، التَّفَافُ، اِتِّصَالُ	پیوستن، پیوندیدن
جورنا (جُ وُر نا) بهرل	ضَمُّ، لَفْ، رَقْعُ وَصْلُ	پیوستن، پیوندیدن
جُرنا (جُ ژ نا)	تَرْصِيعُ	نشان دادن
جکُرنا (جَ کُر نا)	عَقْدُ	سخت بستن، شکستیدن
جگمانا (جَ گم نا)	اِشْرَاقُ، لَمْعُ، بُرُوقُ	تابیدن، درخشیدن
جگانا (جَ گ نا)	اِيقَاضُ، اِهْبَابُ	بیدار کردن
جلنا (جَ ل نا)	اِحْتِرَاقُ، وَقُودُ	سوزن

جلانا (جِ لَ انا)	احراق، ایقاد	سوزختن، سوزانیدن
جمنا (جَ مَ نا)	جمود، ثبات، رُسوخ انجماد، تمکن	بسته شدن، شجودن ماسیدن، پاییدن
جمانا (جَ مَ انا)	تحمید، اثبات ارساخ، احکام	بستن، افسردن
جیتنا (جِ یِ ث نا)	بجّاح، ظفر، فوز غلبه، ظهور	بر سر آمدن، برخوردن
جینا (جِ یِ نا)	حیاء	زیستن
جلانا (جِ لَ انا)	احیاء	زنده کردن
جھاڑنا (جَ هَ اڑ نا)	نفض، کنس، نثر قَم، سَحْل	افشاندن، تکاندن، رُفتن، رُوبیدن، رختن
جھانکنا (جَ هَ اَن کنا)	اطلاع، اطلال اِشْراف	درنگریستن
جھپٹنا (جَ هَ پِ ٹ نا)	تَقَلُّت، صَوْل کُرُور	تاختن، تازیدن، آوردن

جَهَيْتَ لَنَا	خَلَسَ، اخْتَلَسَ	در ر بودن
جَهَشْنَا (جَهَشَ كُنَا)	نَفَضَ،	افز ولیدن، تکاندن
جَهَبْنَا (جَهَبَ كُنَا)	تَحَشَّمُ، تَحْذَرُ، دَهَشَ فَزَعٌ، نَذَعُ	انزیدن، مولهیدن
جَهَرْنَا (جَهَرَ كُنَا)	زَجَرَ، تَوَبَّحَ	نکو میدن
جَهَرْنَا (جَهَرْنَا)	تَنَزَّرَ، تَنَازَرُ، انْشَالَ	رنجتن، ریزیدن، در رنجتن
جَهَكْنَا (جَهَكَ كُنَا)	مَيَّلَانٌ، عَطَفٌ، إِنْعِطَافٌ، خُضُوعٌ إِخْفَاضٌ،	خمیدن، خمیدن
جَهَكْنَا (جَهَكَ كُنَا)	خَفَضَ، عَطَفَ إِمَالَةً، إِحْنَاءً	خامیدن
جَهَلْنَا (جَهَلَ كُنَا)	تَشَاجَرُ، تَخَاضَمُ تَجَادَلٌ، لَدَدٌ	ستیزیدن، استهیدن جحنیدن
جَهَلْنَا (جَهَلَ كُنَا)	لَفَحَانٌ	داغ شدن
جَهَلْنَا (جَهَلَ كُنَا)	إِسْتِشْفَافٌ	نمودن

جَمَلْنَا (جَمَلْنَا اَنَا)	تَغِيْظُ، اغْتِيَاظُ	اَرغیدن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا اَنَا)	تَرْقُوْ، تَلَاوُ،	درخشیدن، درفشیدن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	رَجَبُ، هَبُ،	جَمْنَا نیدن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	اِهْبَابُ، زَعْرَعَةُ	
جَمْعَمُوْرْنَا	مَعْتَبَةُ، مَوْجِدَةٌ	رَجْمیدن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	سُجُوْر، طَرَحُ، اِلْقَاءُ	افگندن، درانداختن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	تَرْجِيْحُ	بُشُوْلیدن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	تَرْجُحُ، طَرْبُ	ناویدن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	اِسْتِحْيَاءُ، رِقَّةُ	شرمیدن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	تَحْمَلُ، مُقَاَسَاةُ	شکبیدن، شکبیدن
جَمْعَمُوْرْنَا (جَمْعَمُوْرْنَا)	رَكْبَادُ، جَحْشَمُ	
چَاثْنَا (چَاثْنَا اَنَا)	لَعُوْ، لَحْسُ	لیسیدن، لشتن
چَاثْنَا (چَاثْنَا اَنَا)	اِلْعَاقُ، اِلْحَاسُ	لیسانیدن
چَاثْنَا (چَاثْنَا اَنَا)	وُدُّ، رَغْبَةُ، مَشِيئَةُ	خواستن، خواهمیدن، شایستن
چَاثْنَا (چَاثْنَا اَنَا)	بَعِيْ، اَبٌّ، اِرَادَةُ	گراشیدن، بانستن، کامیدن

آهنگیدن، لسیجیدن		
خائیدن، خویدن، زمیدن چاودیدن، خسیدن	مَضَعٌ، عَلَافٌ،	چَبَانَا (جَبَّ اَنَا)
خلانیدن، شخالیدن	عَرَزٌ، خَشٌّ، مقارصه	چَبَهَوْنَا (جَبَّ هُوَنَا)
خلیدن	اغتراز، شوك، قَرَصٌ	چَبَا (جَبَّ هُنَا)
چسپیدن، چفسیدن	لَصَقٌ، لَزُوقٌ	چِكْنَا (جَبَّ كُنَا)
چپانیدن، دوسایدن	الصاق، الزاق	چِكَا (جَبَّ كُنَا)
شگفتن	فَقَحٌ	چَكْنَا (جَبَّ كُنَا)
ترقیدن، تفسیدن	تفرق، افرقاع، تَكْثُرٌ تَصَدُّعٌ،	چَنَخْنَا (جَبَّ خُنَا)
ترکانیدن	فرقة، صَدَعٌ، كَسَرٌ	چَنَخْنَا (جَبَّ خُنَا)
مکیدن	مَرَسٌ، مَرَبٌ	چَمُودْنَا (جَبَّ هُوَنَا)
چرمین	رَعَى	چَرْنَا (جَبَّ رَنَا)
چرانیدن	رَعَى	چَرَا (جَبَّ رَنَا)
دزدیدن	سَرَقَ	چَرَا (جَبَّ رَنَا)

چرانا (چ رانا)	لمَضٌ،	روکشیدن، شکست در آوردن
جَرُصَنا (ج رُصَنا)	تَرَقَّى، صُغُوذٌ، رُكُوبٌ	برآمدن، فراز آمدن، بر شدن
جَرُصَنا (ج رُصَنا)	تَرَقِيَةٌ، إِصْعَادٌ، اِرْكَابٌ	افراختن، افراشتن
چکانا (چ ک انا)	إِنْفَادٌ	پرداختن
چکرانا (چ ک رانا)	مَیْلٌ	سرگردان شدن
چکُنا (چ ک ثنا)	سَخَّ، رَحَّ	نُرشیدن، کفک زدن
چکُنا (چ کُنا)	ذَوْقٌ، مَرُورٌ	چشیدن
چکُنا (چ کُنا)	إِذَاقَةٌ	چشانیدن
چکُنا (چ کُنا)	لَقَطٌ، التَّقَاطُ	دانه چیدن
چلانا (چ ل انا)	صَيَّاحٌ، صَرِيحٌ،	شوریدن، غریویدن،
چبُنا (چ ب ثنا)	صَحْبٌ،	نوا میدن، خردشیدن
چلنا (چ ل انا)	مَشَى، سَمِيرٌ	رفتن، سپردن، سپاردن
چلانا (چ ل انا)	تَمَشِيَةٌ، تَسْيِيرٌ	راندن، سَوق دادن
چکُنا (چ کُنا)	تَالَقٌ، بَرُوقٌ، لَمَعٌ	تاقتن، تابیدن
چمُنا (چ م ثنا)	لُصُوقٌ، شَبَثٌ	چغیدن، چغسیدن

چُنّا (جُ ن نا)	التقاط، انقاء، انتخاب	چیدن، گزیدن
چنگهارنا (چ ن گه اژنا)	نَسِیمْ	غزیدن
چوسنا (جُ وِش نا)	رشف، مَصْ	مکیدن
چوکنا (جُ وِک نا)	ذَهولْ	خطا کردن، فرو گذاشتن
چومنا (جُ وِم نا)	لَمْ، تَقْبیلْ، بَوَسْ	بوسیدن، ماچیدن
چونکنا (جُ وِک نا)	تَنْبَهْ	رم کردن، هشیار شدن
چیکنا (جُ وِک نا)	صَدْحْ	چاودیدن
چیمپانا (جُ وِج هانا)	عَرَدْ، صِیْ	چاودیدن
چیرنا (جِ یِ زنا)	نَقَرْ، قَدْ، بَطَرْ	شگافتن
چیتنا (جِ یِ ش نا)	انتعاشْ	بهبودی یافتن
چماپنا (چماپ نا)	کَطِعْ	چاپ کردن، بقالب زدن
چماننا (چما نا)	عَرَبْلَهْ، نَصِیفَهْ	پیمتن، بیزیدن
چماننا (چما نا)	تَهذیبْ، اِنْتِخَالْ	چیدن، گردیدن، گزیدن
	اِنْتِخَابْ، اِختیارْ	تراشیدن
چُپِنا (چُپ نا)	اِختباء، تَرَجْ، خَفاءْ	نهفتن

چھپانا (چھپانا)	خَبَأَ، اخْفَأَ، كَتَمَ	نهفتن، پوشیدن،
	اِسْرَأَ، كَنَ، سَتَرَ	پنهانیدن، غیبانیدن
چھٹنا (چھٹنا)	نَجَاةٌ، نَقَدَ	رستن، رهمیدن
چھوٹنا (چھوٹنا)		جدا شدن
چھٹنا (چھٹنا)	مَحَذَبٌ، زَوَالَ	جدا شدن، درست شدن
	انتشار، انفراج، تفرق	پراکنده شدن، بسو شدن
	نقش، انتخاب	برگزیده شدن
چھرکنا (چھرکنا)	رَشَّ	افشاندن، پاشیدن
چھڑانا (چھڑانا)	تَفْلِكُ، انْقَاذُ	رهانیدن
چھٹانا (چھٹانا)		جدا کردن
چھکنا (چھکنا)	رَشَّ، شَبَعَ، اِرْتَوَاءُ	سیر شدن
چھکانا (چھکانا)	اِرْتَوَاءُ، اِشْبَاعُ	سیر نمودن
چھلکنا (چھلکنا)	طَفَحَ	طغیان کردن
چھونا (چھونا)	لَمَسَ، مَسَّ	برماسیدن
چھوڑنا (چھوڑنا)	هَجَرَ، تَرَكَ، فَاكَ، وَدَعَ	گذاشتن، بهشتن، بلیدن
		چھوڑ

را نیدن، پدرودن،	تَوَدَّعُ	
ریختن، ریزیدن	إِنْسَحَالَ	چھیننا (چھوئی جانا)
آزیدن انجیردن، سنبیدن	ثَقَبُ	چھیدنا (چھوئے ڈنا)
آغازیدن، جنبانیدن انگیختن،	شُرِعَ، تَحَرُّكُ حَشٍّ مُدَاعَبَةٌ، خَلَجُ	چھڑنا (چھوئے ڈنا)
تراشیدن، فراشیدن رندیدن	قَشَرُ، سَتَحَى، بَجَحْ لَحَى،	چھیلنا (چھوئی لانا)
عطمہ زدن	عَطَسُ	چھینکنا (چھوئی ناکنا)
ستادن، قابیدن	غَضَبٌ، سَلَبٌ	چھیننا (چھوئی ناکنا)
خریدن	شَرَاءُ	خریدنا (خری ڈنا)
فشاردن، تھجیدن، جلان	زَحَامُ	دباننا (دبانا)
پیروز شدن	تَغْلِبُ	دبالیانا (دبانی لانا)
محکم گرفتن،	صَبَطُ، عَظُّ، سَطْوَةٌ	دبوچنا (دب ڈیجنا)
خود داری کردن	تَضَاءُلُ	دبکنا (دب کنا)
نمودن	إِرَاعَةٌ	دیکھانا (دیکھانا)

دَوْنَا	سَمَعِي، عَدُو	دویدن، پوسیدن، تاختن تکیدن، دینیدن
دَوْنَمَا (وادمعون)	حَلَبْ	دوشیدن
دِکِنَا (دَه کَنَا)	تَا حُجَّ، تَوْقُدْ	تفتن
دِه کَانَا (دَه کَنَا)	ایقادی، توقید، تاجیح	تافتن
دِلَا دَنَا (دَه اِلَا دَنَا)	زَئیر، زَا رَه	غزیدن
دِلَمَا (دَه لَنَا)	اند عار	هراسیدن
دِکِنَا (دِه کَنَا)	رُویَه، بَصَا رَه، شُهو	دیدن، نگریستن
دِیَا (دِه کَنَا)	ایتاء، مَنَح، اعطاء، هِبَه	دادن
دِهَارَنَا (دَه اِرَنَا)	صَبْ، تصویب	رنجتن، پاشیدن
دِه کَارَنَا (دَه کَنَا)	زَجْ، رَفَضْ، طَرْدْ	راندن
دِه کَرَنَا (دَه کَرَنَا)	دَقْ، حَنَلَجْ	تپیدن
دِه کیلِنَا (دَه کِه کَنَا)	زَبَنْ، دَحْ	راندن
دِه کَانَا (دَه کَنَا)	ترعیب، اِهَابَه، تَهْدِیَه	تهدید کردن
دِه نَا نَا (دَه نَن سَنَا)	دَسْ	فرو کردن

دَهْنَنَّا (دَهْن شَنَا)	اِنْدَسَاسٌ، سَوَّجٌ، خَسْفٌ	فروشدن
دَهْنَنَّا (دُهْن تَا)	نَدَفٌ	واخیدن
دَهْنَنَّا (دَهْوَن كَنَّا)	نَفَخٌ	دمیدن
دَهْوَنَّا (دُهْوَنَّا)	غَسَلٌ، مَلَقٌ	شستن، شوئیدن
ذَالَنَّا (ذَالَنَّا)	طَرَحٌ، الْقَاءُ	افکندن، انداختن، اوردن
ذَانَنَّا (ذَانَنَّا)	تَوْبِيحٌ، زَجَرٌ	نکوهیدن
ذَرَنَّا -	وَجَلٌ، حَذَارٌ، خَوْفٌ، خَشْيَةٌ	ترسیدن، نگویمیدن
ذَرَانَا -	تَحْذِيرٌ، تَخْوِيفٌ ذَعْرٌ، اِذْنَارٌ	ترسانیدن، شکویمیدن
ذَسْنَا	لَذَعٌ	گزیدن
ذَكَارَنَّا (ذَكَارَنَّا)	جَحِيشَةٌ	آروغیدن
ذَلَمَكَنَّا (ذَلَمَكَنَّا)	تَزَلُّزٌ	لغزیدن، شخشیدن
ذَلَمَكَمَارَنَّا	اَبْرٌ، لَسَعٌ	نیش زدن، سبکجیدن
ذُوْبَنَّا (وَادِمَعُونَ)	غَرَقٌ، اِغْتِمَاسٌ	غرق شدن

دُبُونَا وادبهر	اغراق، غمس	غرق کردن
دُهَانَا	هَدْمٌ	فرو ریختن، بر انداختن خراب کردن
دُهَانَكُنَا (دُهَانَكُنَا)	نَشَرٌ، تَغْطِيَةٌ	فرو پوشیدن
دُهَالِنَا (دُهَالِنَا)	سَبَكٌ، صَوْعٌ	در کالبد ریختن، قالب ریختن
دُهَلْنَا	زَوَالٌ، حَوَالٌ، انسبَاك، انصباع	در گشتن، مائل گردیدن قالب شدن
دُهَلَكُنَا (دُهَلَكُنَا)	الْخُدَارُ، انْسَكَابٌ	غلغله کردن
دُهَوْنَدُهْنَا وادمروت (دُهَوْنَدُنْ دُهْنَا)	تَفَقُّدٌ، تَلَمُّسٌ	جُستَن، جُوییدن پژوهیدن
دُهَوْنَدُهْنَا	جَوَسٌ	بازرسی کردن، پیداکردن
دُهَيْنَا (دُهَيْنَا)	انْهَادٌ، هَوْرٌ	رَمَبیدن
رُپُنَا (رُپُنَا)	زَلَقٌ	لَحْشیدن، ورمالیدن
رِسْنَا (رِسْنَا)	بَصْعٌ، رَشْحٌ	تراویدن، زُوبیدن
رُكْنَا	صَدٌّ، امْتِنَاعٌ، تَلَكُّا	باز آمدن، باز ماندن

رَکَنًا (رَکَنًا)	وَضَعُ، إِخَارُ	نهادن، داشتن، گذاشتن
رَکَنًا (رَکَنًا)	قَرَأَ، دَلَّ، سَخَوُ	سودن، ساییدن
رَکَنًا (رَکَنًا)	صَبَغُ	رزیدن، آرزیدن
رَدَکَنًا (رَدَکَنًا) بجول	صَدَّ، رَجَّ، مَنَعُ، رَدَّعُ، إِمْسَاکُ، کَفَّ	بازداشتن
رَدَنًا (رَدَنًا) بجول	بُکَاءُ	گریستن، زاریدن.
رَدَکَنًا (رَدَکَنًا) سودن	سَخَطُ	رنجیدن، واسخستن، بر شکستن
رَوَدَنًا (رَوَدَنًا)	وَطَأُ، دَوَسُ	صیّردن، انبودن
رَهَنًا	أَبُوذُ، سُکُونُ، سُکْنَةُ	ماندن، بودن
رَیْجَنًا (رَیْجَنًا)	کَلَفُ، شَغَفُ	شیفتن، آشفتن، گردیدن، فساییدن
رَیْجَنًا (رَیْجَنًا)	دَبَّ، رَحَفُ	غزیدن، غزیدن
سَانَنًا (سَانَنًا)	لَوَّحَ، لَطَحُ	آغشترن، آلودن، آلایدن
سَتَانًا (سَتَانًا)	إِیْدَاءُ	آزاریدن، آرزیدن

سَجَا (سَجَ نَا)	تَزِيْنُ، اِزْيَانُ	زيبيدن
سَجَانَا (سَجَ اَنَا)	زَيْنُ، تَزِيْدُ	آراستن، پيراستن، افزويدن، آراييدن
سَرَكْنَا (سَرَكْنَا)	تَشَجَّى، اِنْجَابُ	يكسوشدن
تَشْكُنَا (سَرَكْنَا)	اِنْسِلَالُ، تَسَلُّلُ، فَلَتْ، اِنْفِلَاتُ	بدزدی رفتن پنهان رفتن
سَدَّهَانَا	رِيَاضَةُ، سِيَّاسَةُ	فرهنگستن، فرهنگيدن
سُدَّهَارَنَا (سُدَّ دَهَارَنَا)	اِصْلَاحُ، تَهْذِيْبُ تَصْحِيْحُ، تَقْوِيْمُ	پيراستن
سَرَكْنَا	سَلَّ، فَلَتْ	يكسو كردن
سَرَاهِنَا (سَرَاةْنَا)	مَلَحُ، ثَنَاءُ	ستودن، ستايدن
سَرْنَا (سَرْنَا)	تَعَقَّنُ، اَسَّنُ، عَقَفَنُ	پوسيدن، برگرديدن، گنديدن
سَسْتَانَا (سَسْتَانَا)	اِسْتِرْلَاحَةُ	آسايدن، آرميدن،
مُسْكُرْنَا (مُسْكُرْنَا)	تَقْبِضُ، قُلُوصُ تَحْمِصُ، اِنْكِمَاشُ	در کشيده شدن، انقباض ترنجيدن، چرزيدن

سَلِّحْنَا (سَلِّحْنَا)	حَلَّ	از هم کشادن، از هم باز کردن
سَلَّكْنَا (سَلَّكْنَا)	تَضَرَّعُ، اِيقَادُ	آتش افروختن
سَمَانَا (سَمَانَا)	تَوَشَّعُ	گنجیدن
سَمَّنَا (سَمَّنَا)	أَرُوْزُ، اِجْتِمَاعُ	فرایم آمدن، در کشیده شدن
سَمِئْنَا (سَمِئْنَا)	لَفَّ، شَمَّرُ، جَفَّتْ	توختن، توزیدن، انبودن
		در کشیدن، بر چیدن
سَجَّحْنَا (سَمَّجْنَا)	فَلَّهْمُ، شَعُوْهُ، ظَنُّ	فهمیدن، انگار دادن
	زَعَمُ	در یافتن، پیدا داشتن
سَنْنَا (سَنَّنَا)	سَمَّعُ	نیوشیدن، شنودن
سَنَانَا (سَنَّنَا)	إِسْمَاعُ	شنوانیدن
سَنَّنَا (سَنَّنَا)	تَلَوْتُ، تَلَطَّخُ	آلودن، آلایدن
سَنَجَلْنَا (سَنَّنَا)	تَمَسَّكُ، اِمْتَسَاكُ	باز آمدن، توانا شدن
	اِنْتَعَاشُ	بهبودی یافتن
سَنَجَلْنَا (سَنَّنَا)	صَيَانَةُ، اِمْسَاكُ	داشتن، تحمل کردن
	تَحْمُلُ	نگاهداری کردن

سَنَوَارِنا (سَنَ وَاِنا)	اصْلَاحٌ، تَرْكِیةٌ، تَهْدِیةٌ	آراستن، پیراستن، ترازیدن
سُوتِنا (سُ وُتِنا)	نَفْضٌ، نَضْحٌ، خَرْطٌ نَشَفٌ، نَزْ، سَلَحٌ	برکشیدن، تراشیدن
سُوجِنا (سُ وُجِنا)	تَوَرُّمٌ، انْتِفَاحٌ	آماسیدن
سُجَنا (سُ جِنا)	تَوَرِّمٌ	آماسانیدن
سُوجِنا (واو مجهول)	تَفَكُّرٌ، تَفْكِیرٌ، تَدَبُّرٌ	اندیشیدن، سگالیدن انگاردن، پنداشتن ثرزیدن
سُوكُهْنا (سُ وُكُهْنا)	جُفُوفٌ، یَبَسٌ	خوشیدن، خشکیدن
سُكُهْنا (سُ كُهْنا)	بَحْفِیفٌ	خوشانیدن
سُونا (واو مجهول)	نَوْمٌ، رُقُودٌ، هُجُوعٌ	خفتن، خوابیدن، خسپیدن
سُونِپْنا (سُ وُثِنا)	وَدْعٌ، تَفْوِیضٌ	سپردن
سُونْگُهْنا (سُ وُثِنا)	رُوحٌ، شَمٌ اِسْتِزْهَاجٌ	شفقتن، انبوییدن

تخل کردن	حَلَمْتُ، كَظَمْتُ	سَهَارِنا (سَهَّارِنا)
برمچیدن	مَسَحْتُ	سَهْلانا (سَهَّلانا)
شکبیدن، برداشتن، کشیدن	حَمَلْتُ	سَهْنَا (سَهَّنَا)
شمیدن، براسیدن، همیدن	بَجَمْتُ	سَهْمَنَا (سَهَّمَنَا)
آموختن، آموزیدن	تَعَلَّمْتُ، تَلَقَّنْتُ	سَيَكُنَا (سَيَكُنُنَا)
آموختن، آموزیدن فرهنگیدن، فرسجیدن	تَعَلَّمْتُ، تَلَقَّنْتُ	سَكَمَنَا (سَكَمُنَا)
نم شدن	نَدَاوْتُ	سِيلَنَا (سَيَلُنَا)
دوختن، دوزیدن، آجیدن	خَيَّاطْتُ، دَرَسْتُ	سِينَا (سَيُنَا)
بر تخم نشستن مرغ	حَضَنْتُ، رَخِمْتُ	سِينَا (سَيُنَا)
تاب دادن، گرم کردن آتش کاری	تَحْمِيسُ، تَحْمِيسُ اِصْطِلَاءُ	سِينَكُنَا (سَيُنُنَا)
بسانیدن	اِزْوَأْتُ	سِينِچَنَا (سَيِنْجَنَا)
زگاہ داشتن، برزیدن	كَتَبْتُ، عَهَدْتُ	سَيَنْتَنَا (سَيَنْتُنَا)

شرمانا (شَرَمَ اَنَا)	استحياء، خجل	شرمیدن
فرمانا (فَرَمَ اَنَا)	خِطَابٌ، تَكْلِيمٌ فِعْلٌ، تَفَضُّلٌ	فرمودن نمودن
کاتنا (كَاتَ اَنَا)	عَزَلَ	رشتن، رستن
کائنا (كَائَ اَنَا)	عَضَّ، بَدَأَ، قَطَعَ بَضَعَ، جَزَّ	بُریدن، بُراندن تراشیدن
کائپنا (كَائِ اَنَا)	رَجَعْتُ، رَعَشْتُ ارتعاش، مَوَّزُ	لرزیدن درفشیدن
کاژھنا (كَاهَ اَنَا)	تَطَرَّيْتُ	ترازیدن
کترنا (كَتَّ اَنَا)	قَرَضْتُ، قَصَّ	بُریدن
کترنا (كَتَّ اَنَا)	قَرَضْتُ، عَضَّ	دندان کاری کردن خرد خرد جویدن
کترانا (كَتَّ اَنَا)	حَبَّوْذُ	پرمیزیدن
کچلنا (كُجِلَ اَنَا)	دَوَسُ	فرد کوفتن، سابیدن
گريدنا (كَرِيْتُ اَنَا)	بَحَثْتُ، حَضَوْتُ	کاویدن

کرنا (کَرْنَا)	فَعَلَ، عَمَلَ، صُنِعَ	کردن، نمودن، ساختن درزیدن
کراہنا (کَرَّاهْنَا)	أَوَّهَ	ز نودن، ز نویدن
کرکنا (کَرَّكَرْنَا)	صَعَقَ	تندرزدن
کُرکنا (کُرَّكَرْنَا)	تَشَقَّقَ	ترکیدن، ترقیدن
کُرکدانا (کُرَّكَرْنَا)	تَقَنَّقَ	تلاکیدن، کراچیدن
کُرھانا (کُرَّهْنَا)	تَحْزِنُ، تَوَجِّعُ	رنجانیدن
کُرھنا (کُرَّهْنَا)	أَسَى، مُوَسَاةٌ، تَحْزَنُ تَوَجَّعَ	رنجیدن، پچسیدن، اندوهیدن، فسوسیدن
کسنا (کَسْنَا)	مَثَلًا	وابستن، تندرستن
کمانا (کَمَّانَا)	كَسَبَ اِكْتَسَابَ	توختن، توزیدن، وزیدن آفاختن، روزی خجستن
کھلانا (کَمَّهَلْنَا)	ذُوِيَ	پشردن، پشولیدن
کھلنا (کَلَّهْنَا)	غَيِظَ	دندیدن، رنجیدن
کوٹنا (کُوتْنَا)	كَوَّ	کوفتن، کوبیدن، سابیدن معروف

کودنا (کُ وُ دِنا) مردن	طُورُ، قُورُ، وُتُوبُ تَفَلَّتُ، فرخیدن،	جَسْتَن، جَمِیدَن، اَنجُشَن
کدانا (کُ دَ انا)	تَقْفِیْزُ، اِثْبَابُ	جِهَانِیدَن
کوسنا (کُ وُ شِنا) بمهل	لَقْنُ، دُعَاءُ عَلِیْهِ	بُسُورِیدَن
کبنا (کَ دَنا)	قَوْلُ	گفتن، دراییدن
کھانا (کَ انا)	أَكَلَ	خوردن، گساردن
کھلانا (کَ لَ انا)	إِطْعَامُ	خورانیدن
کھانسا (کَ اَن شِنا)	سُعْلَهُ	سرفیدن، خُفیدن
کھانا (کَ هَ انا)	حَکَّ	خاریدن
کھرچنا (کَ رَ چِنا)	فَرَاوُ	زدودن، زدااییدن سکنجیدن، شخالییدن
کھسکنا (کَ هَ سَ کَنا)	اَنسَلَّ، تَسَلَّلُ، تَسَحَّیْ، اِنسِیَابُ	پنهان رفتن، یکسوشدن
کھوٹنا (کَ هُ وُ شِنا) بمهل	خَمَشُ، خَدَشُ مَلَبُ،	شخالییدن

کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	تَبَسَّمُ، تَفْطَحُ الزَّهْرُ انْفِتَاحُ النُّورِ	شِکْلُفَتْنِ
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	انْفِتَاحُ، انْکِشَافُ إِخْلَالُ	کشادن، کشودن انبوسیدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	تَنَحُّجُ	گلوروشن کردن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	وَسَّحُ	پائمال کردن، لِهه کردن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	امْتِدَادُ، انْجِرَارُ انْجَابُ، انْجِدَابُ	کشیده شدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	مَدُّ، جَرُّ، مَحَبُّ جَذْبُ، نَزْعُ	کشیدن، آشامیدن آینجیدن، برخیدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	فَتْحُ، حَلُّ، کَشْفُ	کشادن، کشودن،
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	جَیْشَانُ، جِیُوشُ	جوشیدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	حَفَرُ، فَقْرُ	کندن، کندیدن، قناریدن، کاویدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	فَقْدُ، ضَلَالُ	گم شدن، گم کردن

کھیلنا (کھیلے لانا)	لَعِبَ، لَعَبٌ، لَهْوٌ	باختن، بازیکن،
گانا	تَطَرِبٌ، تَغْنِيَةٌ تَغَنَى،	سرودن، سرانیدن نواپیدن،
گاڑنا (گِ اڑنا)	رَزَزَ، رَكَزَ، دَفَنٌ اِيتَادٌ	فرو کردن، دفن کردن
گانٹھنا (گِ اَن ٹھنا)	عَقَدَ، بَشَكَ، خَرَزَ اِسْكَافٌ	زشت دوختن، کفش دوختن،
گتھنا (گِ ٹھنا)	اِسْتَبَالَ	درهم آمیختن،
گدگدانا (گِ دُگ دانا)	دَغَدَعَةً، زَكَزَكَةً زَعَزَعَةً	غلغج کردن،
گرنا (گِ رنا)	وَقَعَ، سَقُوطٌ اَلْخَطَا	اُفتادن، ریختن،
گراتا (گِ رانا)	اِيقَاعٌ، اِسْقَاطٌ، حَطٌّ	ریختن، زیرین، افگدن فتاریدن، انداختن، آوڑنیدن،

گر چنا (گَرَجَ نَا)	رَعْدٌ،	غریدن،
گرونا (گَرُ نَا)	إِرْتِزَانٌ، مَوَخٌ	فرو شدن،
برگروانا (بِرْگَرِ نَا)	تَضَرُّعٌ،	جزیدن،
گرزنا (گَرَزَ نَا)	انْقِضَاءٌ، تَجَاوُزٌ، مُرُورٌ، مَضَوٌّ، مِضَى	گذشتن، رفتن، شدن
گزارنا (گَزَا نَا)	امْضَاءٌ، إِمْرَارٌ، تَقْضِيَّةٌ،	گزاردن، گذرانیدن،
گلنا (گَلِ نَا)	ذَوْبٌ، إِنْصِهَارٌ نَضْجٌ،	گداختن، بوسیدن،
گلانا (گَلَا نَا)	إِذَابَةٌ، صَهْرٌ إِنْصَاجٌ،	گداختن، بوسانیدن
گننا (گَنِ نَا)	عَدٌ،	شمردن،
گنگننا (گَنَگَنَ نَا)	تَرَنَمٌ، عَنٌّ،	سراپیدن،
گنوانا (گَنَ وَ نَا)	إِمْصَالٌ، ضِيَاعٌ،	دریافتن،
گونچنا (گَوْنَجَ نَا)	إِصْدَاعٌ،	توفیدن، غنیدن، سودن

گوندھنا (گُونَ دھنا)	عَجَنُ، صَفَرُ،	آغاریدن، مرشتن، موی بافتن،
گهرانا (گهَبَ رانا)	فَزَعُ، ضَجَرُ، استیحا شُ	آشفتن، آشوبیدن، پریشیدن
گھنا (گهَثَ نا)	نَقْصُ، انْصِمَالُ،	کاستن، کاهیدن
گھانا (گهَثَ انا)	بَحْسُ، انْقَاصُ، بَحْلُ	کاستن، کاهیدن
گھنا (گهَثَ نا)	كَطْمُ، ضَيْقُ، حَضَرُ	اندوهیدن، گرفته شدن
گھڑنا (گهَرُ نا)	صَوْعُ، نَحْتُ،	تراشیدن،
گھسٹنا (گهَسَ ث نا)	بَدَاعُ،	غزیدن، خزیدن،
گھسٹنا (گهَسَ ث نا)	تَحْبُ،	تریدن، کشیدن،
گھسنا (گهَسَ نا)	دَرَسُ، اِحْتِکَالُ،	سودن، فرسودن، ساییدن،
گھسنا (گهَسَ نا)	وُلُوجُ، دُخُولُ	خزیدن، فرود رفتن
گھانا (گهَسَ انا)	اِبْدِلَجُ، اِدْخَالُ	سپوختن
گھونٹنا (گهَوْنِ ث نا)	جَرَضُ، حَقُّ، صَغَدُ	فشردن، گلو مردن

گھوڑنا (گھوڑنا)	تَخْدِجُ، خَلَقَةُ، تَحْدِيقُ	سخت نریستن،
گھوٹنا (گھوٹنا)	تَخْوُ،	سُودن،
گھولنا (گھولنا)	خَلَطُ، دَوُّ، مَوِّ	در آشوردن،
گھومنا (گھومنا)	دَوُّ، طَوُّ،	گردیدن، چرخیدن، غالییدن،
گھونپنا (گھونپنا)	انفاذُ، اِثْلَاجُ،	آزمیدن، سپوختن، فرو کردن،
گھیرنا (گھیرنا)	حَصْرُ، اِسْتِيعَابُ	فرا گرفتن،
لا دنا (لا دنا)	تَحْمِيلُ،	بار کردن،
لانا (لانا)	اِجَاءَةُ، اِتْيَانُ بِهِ، اِحْضَارُ،	آوردن،
لپٹنا (لپٹنا)	التفاتُ، انطواءُ لَزُومُ،	آویختن، پچپیدن غالییدن،
لپیٹنا (لپیٹنا)	طَلَبُ، لَهَبُ،	نوشتن، نور دیدن پچپیدن،

پشاننا (لِ پَ شَ انا)	الزام، الصاق	آویزانیدن، بچانیدن
لپکاننا (لِ پَ کَ انا)	وَلَنُ: انتهاز، بدو هُطُوعٌ، هَرَعٌ	شتافتن، شتابیدن
لکننا (لِ کَ کَ انا)	تَعَلَّقُ،	آویختن.
لثکاننا (لِ ثَ کَ انا)	تعلیق.	دوریا بیدن، آویزانیدن
لجاننا (لِ جَ انا)	خَفَاةٌ، استحياءٌ رِقَّةٌ، خَجَلٌ،	شرمیدن.
لرزاننا (لِ رَ زَ انا)	رَجَفٌ، رَعَشٌ	لرزیدن.
لژاننا (لِ ژَ انا)	حَرْبٌ، جدالٌ	جنگیدن، ستیزیدن
		آوردن، آفزیدن،
لرهنکاننا (لِ رَ هَ کَ انا)	تَدَخَّرَ، اخذارٌ	غلطیدن، فالیدن،
لرهنکاننا (لِ رَ هَ کَ انا)	دَخَّرَجَةً، حُدُورٌ	غلطانیدن،
لکھنا (لِ کَ هَ انا)	کِتَابَةٌ، رَسْمٌ	نِشْتَن، نِوِشْتَن، نگاشتن
لگنا (لِ گَ انا)	لَزُومٌ، وَضَلٌ، اشتغالٌ،	چسپیدن، پیوستن پیونددیدن، پراختن،

لُنْذَهَانَا (لُنْ ذَهَانَا)	بَعَّ	فرورختن ،
لُونَا (لُ وُنَا)	تَقَلَّبَ	لُوبیدن ،
لُونَا (لُ وُنَا)	نَهَبَ ، إِغَارَةُ	تاختن ، چاپیدن ، غارتیدن
لُونَا (لُ وُنَا)	عَوَّدُ ، بَوَاءُ	باز آمدن ،
لِهَرَانَا (لِهَرَانَا)	خَفَقَانُ	درفشیدن ،
لِینَا (لِی نَا)	تَطْلِيَّةٌ ، تَلْطِیْحٌ	اندودن ، اندامیدن ،
لِیْنَا (لِی نَا)	اِسْتِلْقَاءُ ، اِضْطِجَاعٌ	خفتیدن ، واقتادن ، دراز کشیدن ،
لِینَا (لِی نَا)	اَخَذَ ، تَنَاوَلُ	استدن ، گرفتن ، ستیدن ورزیدن ،
لِی جَانَا	ذَهَابٌ بِهِ	بُردن ،
مَانْگِنَا (مَنْ گِنَا)	سُؤَالٌ ، طَلَبٌ	خواستن ، خواهمیدن طلبیدن ،
مَارِنَا (مَرِنَا)	ضَرْبٌ ، اِمَاثَةٌ	زدن ، کشتن ،
مَارْڈَانَا	قَتْلٌ ، اِهْلَاكٌ ، قَتْلٌ	کشتن ، میراندن ،

ماننا (مَ ا ن نا)	قَبُولُ، اِيْمَانُ، تَسْلِيْمٌ	گرفتن، پذيرفتن، انگاردن،
ما نَحْنَا (مَ ا ن ح ن نا)	كَالِكُ،	زدودن، زدايدن
مَنا (مَ ن نا)	طَمَسٌ، دُرُوسٌ، نَحْوٌ	ناپديد شدن،
مِثَانَا (مِ ن نا)	اِحْتَاءٌ، حَقُّقٌ،	ناپديد کردن،
مَمْلُكَنَا (مَ م ن نا)	تَعْنِيْجٌ، تَغْنَدُورٌ	پرت کردن، اين شود آن شود جويدن
مُرْحَبَانَا (مُ ر ح ب نا)	ذُبُولٌ،	پُر مُردن، پُردايدن، پلاسيدن،
مُرْدُونا (مُ ر د و نا)	اَلِيٌّ،	تاقتن، تايدن، پيچیدن
مَرْنَا (مَ ر نا)	مَوْتٌ، وَفَاةٌ،	مُردن
مُرْنَا (مُ ر نا)	اِنْعِوَجَالُجٌ، اِنْعَاطُفٌ	خیدن، تاويدن، خفتن
	اِنْتِشَاءٌ،	برگشتن، خميدن،
مُوَرْنَا (مُ و ر نا)	عَظْفٌ، شَتِيٌّ	خامنين، برگردانيدن،
	اَطَرٌ،	برداشتن، پيچانيدن، خميدن

مُسْكِرَانَا (مُسْكِرْنَا)	بَسَمْتُ، بَسَمْتُ،	لبخند زدن،
مَسَلْنَا (مَسَلْنَا)	ذَلِكْ،	مالیدن،
مَكْرَنَا (مَكْرَنَا)	جُحُودْ،	انکار کردن،
كَلَمْنَا (مَلْنَا)	ذَلِكْ،	مالیدن، سودن،
يَلَمْنَا (مَلْنَا)	انضمام، اختلاط، امتزاج، إلقاء،	آمیختن، پیوستن بر خوردن،
مَلَانَا (مَلْنَا)	إِلْصَاقٌ، صَمٌّ، مَزْجٌ خَلْطٌ، مَشْجٌ،	آمیختن، آمیزانیدن آغشتن، آغاریدن پیوستن،
غَنَّا (مَنْ نَا)	رِضْوَانٌ	خوشنود گردیدن،
مَنَانَا (مَنْ نَا)	إِسْتِرْضَاءٌ، إِحْتِفَالٌ	خوشنود کردن جشن گرفتن
مَنْدَلَانَا (مَنْدَلْنَا)	رَفَرَفَتْنَا،	برگردیدن، فراگردیدن
مُوتَنَا (مُوتْنَا)	بَوَلٌ،	شاشیدن، چامیدن
مِهْكَنَا (مِهْكْنَا)	تَضَوُّعٌ، أَرِيحٌ قَرَحٌ.	دمیدن، بومیدن

ناپنا (نَ ا پَ نا)	دَزَعُ، کِیْلُ، شَبْرُ	پیمودن،
ناچنا (نَ ا چَ نا)	رَقَصُ، رَفَنُ،	رقصیدن،
نبرنا (نَ ا بَ نا)	تَمَامُ،	انجامیدن،
نتهرنا (نَ ا تَ هَ نا)	اِثْفَالُ،	پالوده شدن،
نچوژنا (نَ ا چَ وُ ژَ نا)	غَمَرُ، عَصَرُ،	افشردن، شپلیدن، تخمیدن، چلانیدن،
نکطنا (نَ ا کَ لَ نا)	خُرُوجُ، بُرُوزُ،	برآمدن،
نکالتنا (نَ ا کَ ا لَ نا)	اِخْرَاجُ، اِبْرَازُ، طَرْدُ	برآوردن، راندن،
نکمرنا (نَ ا کَ مَ نا)	نَقَاوَةُ،	پالوده شدن،
نکارنا (نَ ا کَ ا رَ نا)	تَنْقِیةُ، تَصْفِیةُ	پالودن، پالاییدن
نگطنا (نَ ا گَ لَ نا)	بَلْعُ،	فرو بردن، بلعیدن ادداشتن، ادباریدن
نمشنا (نَ ا مَ شَ نا)	تَمَامُ، قَرَاغُ	انجامیدن، سپری شدن
نمشاننا (نَ ا مَ شَ ا نا)	اِشْمَامُ،	سپری کردن، انجامیدن
نواژنا (نَ ا وَا ژَ نا)	مَنْ، تَکْرِیمُ، اِنْعَامُ	نواختن، نوازیدن،

نُوحًا (نُ وُجِ نَا)	نَتَقْتُ، نَفَسْتُ، خَلَبْتُ	برچیدن، برکندن
هَبَانَا (نَ هَا نَا)	اغْتَسَالَ،	آب تنی کردن، شست و شو کردن
وَارِنَا (وَا زِنَا)	تَقْدِيهٌ، اِفْتِدَاءٌ	قربان شدن و کردن
دِرْغَلَانِنَا (دِرْغَ لَانِ نَا)	وَسَّوَسَ، نَزَّغَ، مُرَاوَدَ،	بر اغلیدن، برغالیدن
لَارِنَا (هَا زِنَا)	فَسَلٌ، عَمَى، اِفْهَرَمٌ	باختن،
لَاثِنَا (هَا نِ ثِنَا)	نَهَجَ، اِنْهَارَ	از نفس افتادن
لَاكِنَا (هَا نِ كِنَا)	طَرَدَ، سَوَّقَ،	راندن، پدیددن
هِنَا (هَا ثِنَا)	نَزَّخَجَ، سَكَنَ،	یکسوشدن، دور شدن بردیدن،
هِنَانَا (هَا ثِنَا)	زَخَرَحَ، تَنَجَّهَ	یکسوکدن، دور کردن
هَرَانَا (هَا زَانَا)	اِغْيَاءٌ، بَكْسٌ، هَزَمٌ	کالیدن،
هِنَا (هَا كِنَا)	تَغَوَّطَ،	ریدن،
هِنَكَلَانَا (هَا كِنَا لَانَا)	لَكَنَ،	زبان گرفته شدن،

چند اصطلاحات

(جن کا پہلے یاد کر لینا مفید اور ضروری ہے)

(۱) حرکت - زیر، زبر، پیش کو حرکت کہتے ہیں۔ اور حرکت والے حرف کو متحرک کہتے ہیں۔

کسر، کسرہ زیر کو اور مکسور زیر والے حرف کو کہتے ہیں۔

فتح، فتحہ زبر کو اور مفتوح زبر والے حرف کو کہتے ہیں۔

ضم، ضمہ پیش کو اور مضموم پیش والے حرف کو کہتے ہیں۔

(۲) سکون - جزم کو اور ساکن جزم والے حرف کو کہتے ہیں۔

(۳) تشدید - جس حرف پر تشدید ہو وہ تلفظ میں دو حرف ہوتے ہیں

پہلا ساکن ہوتا ہے دوسرا متحرک۔ تشدید والے حرف کو مشدد

کہتے ہیں۔

(۴) اعراب - حرکات ثلاثہ، سکون، تشدید کی علامات کو اعراب کہتے ہیں۔

(۵) وقف - سکون کے بعد دوسرا سکون وقف کہلاتا ہے۔ اور ساکن

کے بعد دوسرا ساکن (اور تیسرا بھی) موقوف کہلاتا ہے۔ مثلاً آب کی ب ساکن ہے اور آب کی موقوف۔ دوست میں واو ساکن اور س ت دونوں موقوف۔ اس کے لئے نشانی وہی ہے جو نون غنہ کے لئے ہے۔

(۶) نون غنہ۔ اُس نون کو کہتے ہیں جو ناک میں پڑھا جاتا ہے۔ اس پر پہچان کے لئے ایک خاص قسم کا جزم جو اُردو کے آٹھ کے ہند سے جیسا ہوتا ہے لگادیا گیا ہے۔ اگر نون غنہ دائرہ والا ہوتا ہے تو اُس کے پیٹ میں نقطہ بھی نہیں لگایا جاتا ہے۔ نون غنہ کا خود اپنا کوئی مخرج نہیں ہوتا اس وجہ سے خود وہ نہ متحرک ہوتا ہے نہ ساکن۔

(۷) اے مملوط۔ وہ "ھ" جو تلفظ میں کسی دوسرے حرف کے ساتھ ملی جلی نکلے (عربی میں اس طرح تلفظ کرنے کو ہمّس کہتے ہیں) جیسے کھانا، دھونا کی ھ۔ اے مملوط کا بھی خود اپنا کوئی مخرج نہیں ہوتا۔ یہ سانس کی آواز ہوتی ہے جو حرف مملوطہ کے تلفظ میں شامل ہو جاتی ہے۔ اس وجہ سے خود "ھ" نہ ساکن ہوتی ہے نہ متحرک۔ اُردو رسم الخط میں اے مملوط کو ہمیشہ دہشی لکھا جائیگا۔ اور غیر مملوط

ہمیشہ گول "ہ" اور مرکب میں کہنی والی لکھی جائیگی۔ مثلاً دہر، گہر،
آگہی میں آئے غیر مخلوط ہے اور دھر، گھر، گھی میں مخلوط۔

(۸) مصدر۔ فعل بے زمانہ۔ یعنی وہ لفظ جو کسی کام کا ہونا بغیر زمانے کے
ظاہر کرے۔ اردو میں مصدر کی ظاہری پہچان یہ ہے کہ اس کے آخر میں "نا"
ہوتا ہے۔ لیکن ہر وہ لفظ جس کے آخر میں "نا" ہو ضروری نہیں کہ مصدر ہی
ہو۔ جیسے گھٹنا (ایک عضو) بٹنا (اُٹھنا) کیونکہ اس میں معنی مصدری
کا ہونا بھی ضروری ہے۔

(۹) لازم۔ وہ فعل ہے جس کو مفعول کی ضرورت نہ ہو، فاعل پر ہی اس
کا مقصد پورا ہو جائے۔ جیسے آنا، جانا، مرنّا، جینا وغیرہ۔
(۱۰) متعدی۔ وہ فعل ہے جس کو مفعول کی بھی ضرورت ہو۔ جیسے
کھانا، پینا، دیکھنا وغیرہ۔

(۱۱) حرف مجہول و معروف۔ واؤ جبکہ ساکن ہو اور اس کا ماقبل مضموم
ہو تو واؤ کی آواز کی دو حالتیں ہوتی ہیں۔ ایک یہ کہ واؤ کو دبا کر ادا کیا جائے
جیسے کوچہ اور بندوق کا واؤ۔ اس کو واؤ معروف کہتے ہیں۔ دوم یہ کہ
ذرا موخہ کھول کر واؤ کو نکالا جائے۔ جیسے زور اور گولی کا واؤ۔

اس کو واد مجہول کہتے ہیں۔ واد ساکن کا ماقبل اگر حرف مفتوح ہو تو اُرد میں وہ واؤ ہمیشہ واد مجہول کے مشابہ ہوگا۔ جیسے غور، قوس، عورت۔
 ی۔ جبکہ ساکن ہو اور ماقبل مکسور ہو تو اس کی بھی دو حالتیں ہوتی ہیں۔ اگر دبا کر ادا کی جائے تو معروف ہے۔ جیسے کھیر، چیز، بند و بچی کی لے۔ اور ذرا کھول کر نکالی جائے تو مجہول ہے۔ جیسے شیر، گھیر، بہودہ کی لے۔ یا اے ساکن کا ماقبل اگر مفتوح ہو تو اُرد میں وہ لے مجہول کے مشابہ ہوگی۔ جیسے خیر، غیر، غیب کی لے۔ ظاہری پہچان یہ ہے کہ دائرہ والی لے معروف اور لمبی مجہول پڑھی جائیگی۔

(۱۲) ماقبل اور مابعد۔ دو حرفوں میں سے پہلا حرف ماقبل کہلاتا ہے اور دوسرے کو مابعد کہتے ہیں۔ تین حرفوں میں سے پہلا حرف دوسرے حرف کا ماقبل، اور تیسرا حرف دوسرے کا مابعد ہے۔

(۱۳) حقیقی و مجازی۔ کسی لفظ کو جس معنی کے لئے ابتداؤ بولا گیا وہ اس کے حقیقی یا اصلی معنی کہلاتے ہیں۔ اور بعد میں کسی دوسرے معنی کے لئے بھی استعمال کیا گیا تو وہ دوسرے اس کے مجازی معنی ہیں۔ جیسے دیکھنا کے اصلی معنی آنکھوں کا فعل ہے۔ مگر مجازاً اس کے معنی توجہ کرنا